

Sběrné interview

Jsem cíleně nepořádný člověk. Začíná to již mým adresářem. Málokoho si tam zařadím jaksepatří pod jeho jménem. Spíše si – a to podvědomě – hraji na jakousi schovávanou. Např. šéfkou umělecké agentury, jejíž jméno dobře znám, jsem zařadil pod „M“ – „manažerka“. Svého německého interpreta ne třeba pod „klavírista“, ale podle původu či rodiště pod „P“ – „Prus“. Kritická situace pak nastává, když potřebuji najít nějaký telefon subito presto a zapomenu, jak jsem jeho majitele do adresáře zařadil. Stejně je to s doklady o mých nejdůležitějších aktivitách či dokonce s prvopisy (item opisy a edicemi) mých tvůrčích činů. Navíc má nejširší rodina je v aktivitách mně se podobajících velmi kvantitativní (ale i v aktivitách mi vzdálených – věda, sport, vojenství či duchovno), shromažďování veškeré dokumentace už zabralo skříně, stoly se šuplaty, stoly bez šuplat (které jsou tím pádem jako stoly nepoužitelné), kouty místností, kufry na schodech a naposled přímo podlahu v mé pracovně. Ano – to je to správné slovo – je opravdu pak pracné se dopracovat až k partituře té či oné skladby, najít festivalový program (a to nedávny), či dokonce včerejší recenzi vystřiženou z novin.

To však nezpůsobuje ta mnohost, četnost všeho možného, ale cílená nesystematičnost – schraňování té četnosti a mnohosti. Jednou sypu do kouta veškeré muzikantské aktivity podle členění koncert, rozhlas, televize, jindy vrším na stůl vše, včetně sem nepatřících not, soukromé pošty a dárků k jubileu (které si chci dát „před závorku“). A tak se stane, že při hledání vlastní realie najdu účet za kožich svého dědečka z roku 1891. Ten byl totiž záložkou v jedné dědečkově sborové partituře, která se však už nikdy nenašla. A jsem u toho, proč tak dlouhý úvod k tomu, co avizuje název mého příspěvku: Při jedné pátrací akci jsem byl proto překvapen, že jsem našel svá nejrůznější interview, která jsem kdy poskytl, spořádaně a snad i v úplnosti na jednom místě. A zde stůj, ó výpovědi, o tom, co jsem v nich našel.

První interview jsem poskytl jako čerstvý absolvent skladby a je jakýmsi holdem Prokofjevovi, který ovlivňoval tehdy (v 50. letech) mou tvorbu nejvíce. Jako syn Janáčkova žáka a jeho následovníka vyslovuji pak až svatokrádežnou větu, že svrchovaný, téměř magický vliv Prokofjeva mi konečně pomohl vymanit se ze zajetí Janáčka, kterým byla naše rodina doslova prosycena. Leč pojďme dále. Úplně jinde stojí interview ze začátku 60. let. Tehdy „otevřely se mi oči“, přehodil jsem totiž výhybku do vod Nové hudby, dodekafonie, serialismu, aleatoriky, posléze tímbrové hudby. Je to hold především Vídeňské škole, Webernovi, ale i polskému Lutoslawskému. A co to vidí mé nevěřící oči? Prokofjeva odkazují kamsi do poloh „nejušlechtilějšího vyššího populáru“! Je to možné? – Ještě že Stravinský, kterého jsem byl rovněž velkým obdivovatelem, u mne obstál. Však také tehdy i on, ve svých 70 letech se

vydal na cestu seriálního výzkumnictví. Ovšem i můj tehdejší klíčový obrat k hudbě Třetího proudu, tj. k syntéze Nové hudby 60. let s jazzem (a tady se osmělím říci, že patříím k zakladatelům tohoto směru), se musel odrazit i v mých interview. A protože tato má tvorba se odehrávala většinou v zahraničí (včetně Ameriky), jsou to interview různojazyčná. Co mají však společné? „Budoucnost Nové hudby je možná jen ve spojení s jazzem.“ V té souvislosti jsem vyslovil odvážné politování nad celou řadou svých českých i mezinárodních vrstevníků (včetně polského Pendereckého), kteří evidentně smysl pro jazz neměli, že jsou „ztraceni pro vývoj Nové hudby“. Tato interview jsou ze všech ta nejzapálenější, tehdy bych se za tuto „pravdu“ bil do krve. Navíc jsem u těch kolegů, ke kterým jsem měl přátelský vztah opravdu pociťoval smutek: Co by mohli napsat, kdyby... A u těch se vztahem nepříliš přátelským – škodolibý úsměv.

Přišla 80. léta. Únava z Nové hudby vedla masivně k hudbě „návrátů“. Sám – zde už citovaný Penderecki – napsal operu à la Wagner a jednu orchestrální skladbu à la Mendelssohn. U mne to bylo jinak. Chtěl jsem tehdy udělat radost svému skoro 90letému otci, kterému jsem moc radosti se svou avantgardou v životě neudělal. Zkomponoval jsem tak „Vrbu“ (na kterou jsem se popravdě chystal již od dětství,) kantátu na text K. J. Erbena a tím jsem udělal skok zpět – prostředky Třetího proudu to totiž nebylo možné řešit – do náruče tradice české moderny (Janáček, Martinů). A že pozitivní ohlas vyvolal hned další tři „Erbeniády“, není třeba dodávat. Jak se to ale projevilo v dalších interview?

Především jsou všechna už jen česká a čtu v nich například tuto pozoruhodnou větu: „Nová hudba 60. let mi vlastně utáhla pásku na očích.“ Vida, vida! Víím ovšem, že toto nebyl projev nějakého oportunismu, ale opět přesvědčení „do krve“. A toho je dokladem i ta skutečnost, že všechna tato interview jsou s Pavlem ERBENEM Blatným – tak manifestačně jsem se k této tradici přihlásil. (Jeden kritik toto vsunuté jméno pojmenoval vynalézavě jako „mezzonomen“.) Současně jsem pak měl pocit uspokojení, že „hín se ukáže“, co budou nakonec psát ti věční avantgardisté, o kterých jsem byl přesvědčen, že nejsou schopni stvořit „kalou“ a výraznou tradiční melodiku, dále opět harmonii, atd.

A už stojím v současnosti a rozhlížím se. Co se děje: Krajiní avantgardisté stále experimentují, někteří s postupy starými už více než 40 let (Nová hudba?), někteří přišli i na nové věci (minimalismus – geniální Steve Reich), jiní píší tradičně, jiní to všechno házejí do jakéhosi „Eintopfu“ (postmoderna). Projevilo se to i na mém posledním interview, které shodou okolností bylo pro jeden duchovní časopis. Všechno jsem to pojmenoval tak, jak jsem to právě nahore vypsál, a dodal jsem k tomu, že je to vlastně takto správné a že je to hezké a že všichni mají pravdu. Že já osobně jsem se po těch „Erbeniádách“ zase vrátil k avantgardě (čtvrtý proud – se svým synem – mezi Novou hudbou a tentokrát rockem) a opět k tradici jdoucí až k renesanci. Doma si pouštím znovu ruské údobí Stravinského, rovněž Prokofjevovu Popelku (kterou mám hned v pěti verzích stočenou z televize na videu) a hlavně Janáčka, na kterém

jsem doma vyrostl, poněkud později na něj pozapomněl a teď cítím, že je to největší, největší hudební velikán minulého století (jak mě přesvědčuje i ten světový boom, kterým teď jeho dílo prochází). Další interview už ale nebudu žádné poskytovat. Co kdybych v něm, (přes svůj pokročilý věk) opět nadšeně zapláal pro něco přeludně vzrušujícího a zdánlivě nového?

Pavel Blatný

Na koncertech se vždy setkáváme s PŘÍDAVKY.
Protože můj dnešní příspěvek má melancholické
až nostalgické vyústění, příkládám něco pro rozptýlení.

Z rozhlasových hlášení:

- Dozněla symfonie G-dur od Antonína Dvořáka. Jistě jste si povšimli, že z tohoto známého díla nezazněla poslední věta. O tuto větu však, vážení posluchači, nepřijďte. V dnešní noční repríze koncertu symfonie A. Dvořáka s poslední větou zazní, tentokrát ale bez věty první.
- Další skladbou v dnešním komorním koncertu z díla Pavla Vranického zazní dechový oktet Johanna Nepomuka Hummla.